

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 5268114

Onderwerp: Wijziging gemeenschappelijke regeling Gelders Archief 2027

Kernboodschap

De Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) is per 1 juli 2022 in werking getreden. Hierdoor is het nodig de gemeenschappelijke regeling van het Gelders Archief op zo'n manier aan te passen dat deze in overeenstemming is met de genoemde wet. In het geval van het Gelders Archief vindt de wijziging nu pas plaats in verband met de (verlate) wijziging van de Archiefwet: die vraagt ook om een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling.

Voorstel

1. Toestemming te verlenen aan het college van burgemeester en wethouders om in te stemmen met de voorgestelde wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Gelders Archief, overeenkomstig het bij dit besluit gevoegde wijzigingsvoorstel.

Inleiding

Het Gelders Archief is een gemeenschappelijke regeling waar de gemeente Arnhem aan deelneemt. In deze gemeenschappelijke regeling nemen ook het Rijk en de gemeenten Rheden, Renkum en Rozendaal deel. Het hoofddoel van het Gelders Archief is een breed publiek interesseren voor en informeren over de geschiedenis van de provincie Gelderland door middel van het beheren, bewaren en toegankelijk maken van historische documenten. Voor de gemeente Arnhem is het Gelders Archief de uiteindelijke verblijfplaats van onze documenten na overbrengen. Dit noemen we een archiefbewaarplaats. De gemeentearchivaris verbonden aan het Gelders Archief houdt toezicht op de manier waarop we ons archief beheren zolang het nog in onze organisatie is.

Per 1 juli 2022 hebben diverse wijzigingen plaatsgevonden in de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR). Deze wijzigingen zorgen ervoor dat gemeenschappelijke regelingen moeten worden aangepast. Hierdoor zijn er in de afgelopen jaren al meerdere wijzigingen van gemeenschappelijke regelingen aan de raad voorgelegd. Op dit moment ligt de wijziging van de gemeenschappelijke regeling van het Gelders Archief voor. Dit verlate moment heeft te maken met andere ontwikkelingen.

In juni 2018 en december 2021 heeft toenmalige Minister Slob (OCW) schriftelijk aangegeven dat het Rijk gaat terugtreden uit de gemeenschappelijke regelingen van de Regionale Historische Centra (RHC's). Dit heeft een aantal redenen: ze wil het bestuur eenvoudiger te maken, meer verantwoordelijkheid bij de regio neerleggen en zich meer richten op digitalisering. Om terugtreding

mogelijk te maken moet de Archiefwet worden aangepast (ingangsdatum 1 januari 2027). De uittreding van het Rijk zorgt er ook voor dat de gemeenschappelijke regeling moet worden aangepast. Het Rijk legt in de nieuwe Archiefwet vast dat de Regionaal Historische Centra voortaan nog wel voor de al ondergebrachte analoge archieven en collecties van het Rijk zullen zorgen (taakdelegatie) en dat zij hier ook een financiering voor zullen ontvangen (specifieke uitkering: SPUK). Het Rijk wil haar digitale archieven centraal onderbrengen bij het Nationaal Archief.

Ook zijn er op basis van andere wijzigingen in de Archiefwet aanpassingen (vooral van tekstuele aard) nodig in de gemeenschappelijke regeling. Wijzigingen van een gemeenschappelijke regeling moeten op grond van de WGR voor toestemming worden voorgelegd aan de raad. U bent hierover meermaals geïnformeerd; zie hiervoor het [raadsvoorstel](#) van 27 mei 2026. Omdat de gemeente Arnhem één van deze partijen is, verzoekt het Algemeen Bestuur, de raad akkoord te gaan met de voorgestelde wijzigingen. Het Rijk heeft de Regionaal Historische Centra gevraagd voor 1 oktober 2026 de raden om toestemming te vragen voor het wijzigen van de gemeenschappelijke regelingen.

Beoogd effect

De gemeenschappelijke regeling aan te passen aan de eisen die de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Archiefwet stellen.

Argumenten

1.1 *Als gevolg van wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen voeren we noodzakelijke aanpassingen door*

Door wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR), die op 1 juli 2022 zijn ingegaan, moet de regeling van het Gelders Archief op zo'n manier worden aangepast, zodat deze voldoet aan de WGR. U heeft uw zienswijzen hierop al eerder gegeven en bent inhoudelijk akkoord gegaan met de voorgestelde wijzigingen op basis van de WGR.

1.2 *Als gevolg van het uittreden van het Rijk uit de gemeenschappelijke regelingen met de RHC's is een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling nodig*

De Rijksoverheid doet nu nog mee aan de regeling van het Gelders Archief, maar stapt eruit. Daarom moet de regeling worden aangepast. Het Rijk stopt ook met deelname aan vergelijkbare regelingen met de andere elf Regionaal Historische Centra (RHC's). Deze verandering wordt al sinds 2018 voorbereid. Door het vertrek worden de RHC's zelfstandiger en is het Rijk niet langer mede-eigenaar, maar een samenwerkingspartner.

1.3 *Noodzakelijke aanpassingen Archiefwet*

Per 1 januari 2027 gaat de nieuwe Archiefwet in (Archiefwet 2026). In de nieuwe Archiefwet is bepaald dat het Rijk uitvoeringstaken aan de Regionaal Historische Centra zal delegeren en de werkzaamheden te financieren in de vorm van een SPUK (specifieke uitkering). Door het aanpassen van de gemeenschappelijke regeling Gelders Archief wordt op deze wetswijziging vooruitgelopen.

Kanttekeningen en risico's

- 1.1 *De nieuwe Archiefwet is nog niet ingevoerd; de gemeenschappelijke regeling wordt wel op grond van twee verschillende wetswijzigingen aangepast.*

De Wet gemeenschappelijke regelingen is al enige jaren herzien; hierop had eigenlijk de gemeenschappelijke regeling al eerder aangepast moeten zijn. In de nieuwe Archiefwet zal invulling gegeven worden aan het uittreden van het Rijk, maar deze is nog niet van kracht. Dit zal pas vanaf 1 januari 2027 zijn.

Participatie

Het ontwerp-wijzigingsbesluit is opgesteld door het Algemeen Bestuur van het Gelders Archief. Alle partners in de gemeenschappelijke regeling zijn hierbij betrokken.

Financiën

Aan het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling zijn geen kosten verbonden.

Uitvoering

Het Algemeen Bestuur heeft de colleges voorgesteld de gemeenschappelijke regeling te wijzigen. Het college heeft hierover op 8 september een besluit genomen, onder de voorwaarde dat zij hier toestemming van de raad voor ontvangt. Deze toestemming dienen we op verzoek van het Rijk voor 1 oktober te ontvangen.

Communicatie

Zie onder uitvoering.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Aanbiedingsbrief Gelders Archief ontwerp-wijzigingsbesluit van de gemeenschappelijke regeling Gelders Archief 2026.
- Wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke regeling Regionaal Historisch Centrum 'Gelders Archief' 2027.

RAADSVOORSTEL

Besluit van 2026
Zaaknummer 5268114

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 september 2026;

gelet op artikel 1, lid 4 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

besluit:

1. toestemming te verlenen aan het college van burgemeester en wethouders om in te stemmen met de voorgestelde wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Gelders Archief, overeenkomstig het bij dit besluit gevoegde wijzigingsvoorstel.

De griffier,

De voorzitter,